

TARTU ÜLIKOOL
Majandusteaduskond

Markus Königsberg

SPORTS BETTINGU PÕHJUSED JA TAGAJÄRJED EESTI NOORTE SEAS
Bakalaureusetöö

Juhendaja: kaasprofessor Eve Parts

Tartu 2026

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Sisukord

Sisukord.....	3
Sissejuhatus.....	4
1. <i>Sports bettingu</i> teoreetiline taust.....	5
1.1 Varasemates uuringutes kasutatud teooriad.....	5
1.2 <i>Sports bettingu</i> olemus ja sellega tegelemise põhjused.....	6
1.3 <i>Sports bettinguga</i> tegelemise negatiivsed tagajärjed.....	9
1.4 <i>Sports bettinguga</i> tegelemise positiivsed tagajärjed.....	12
2. <i>Sports bettingu</i> põhjused ja tagajärjed Eesti noorte seas: empiiriline uuring	14
2.1 Bakalaureusetöö andmed ja metoodika.....	14
2.2 Peamised põhjused <i>sports bettinguga</i> tegelemiseks.....	16
2.3 <i>Sports bettingu</i> mõju sotsiaalsele elule ja suhetele.....	17
2.4 <i>Sports bettingu</i> mõju akadeemilisele edukusele.....	19
2.5 <i>Sports bettingu</i> mõju majanduslikule edukusele.....	20
2.6 Vanusevahelised erinevused vastajate hulgas.....	21
2.7 Kogemusega seotud erinevused vastajate hulgas.....	22
Arutelu.....	23
Kokkuvõte.....	27
Tänu sõnad.....	28
Abstract.....	28
Viidatud allikad.....	29
Lisa 1 küsimustiku ankeet.....	31

Sissejuhatus

Sports betting ehk eesti keeles spordiennustus on definitsiooni kohaselt spordivõistluste tulemuste ja võitjate ennustamine ning ennustuste peale rahaline panustamine.

Spordiennustus on viimasel ajal palju populaarsust kogunud (Shen, 2023), see muudab spordi vaatamise huvitavamaks ja adrenaliinirikkamaks. *Sports bettingust* on saanud Prantsusmaal populaarsuselt teine hasartmäng, jäädes alla vaid lotole (Costes jt. 2020, viidatud Brevers jt., 2022 kaudu). Üleüldiselt on spordiennustuste tegemine kõige tihedamini mängitav hasartmäng (Costes jt. 2020, viidatud Brevers jt., 2022 kaudu). *Sports bettingu* peamine oht võrreldes teiste hasartmängudega on selle kättesaadavus ja imago. Spordiennustuste tegemine on väga lihtne, seda saab teha kasutades erinevat tüüpi nutiseadmeid sõltumata asukohast ning kellaajast, lisaks sellele on tegevus täiesti anonüümne (Granero jt., 2020). Rahalisi panuseid saab teha erinevate riikide spordivõistluste peale ning panuste tüübid on väga erinevad. Näiteks on võimalik panustada sellele, mitu punast kaarti konkreetsetes jalgpalli mängus antakse või mitu punkti üks kindel korvpallur ühes mängus viskab. Suure valiku ja võimalike kombineerivate panuste tõttu on *sports betting* teistest hasartmängudest huvitavam.

Varasemates uuringutes on leitud, et *sports bettingu* põhilised põhjused on töötus, vaesus ja soov lihtsalt raha teenida. Lisaks sellele on tähtis sotsiaalne integreeritus, tahe käituda sõprade moodi ja panustada seetõttu, et sõbrad panustavad. Peamised tagajärjed on rahalised kaotused, sotsiaalne isoleeritus ja mentaalsed probleemid nagu depressioon. Selle töö eesmärk on välja selgitada *sports bettingu* põhjuseid ja tagajärgi Eesti noorte seas.

Uurimisküsimused eesmärgini jõudmiseks on: Kuidas *sports betting* mõjutab noorte sotsiaalset elu ja suhteid? Kuidas *sports betting* mõjutab noorte akadeemilist edukust? Kuidas *sports betting* mõjutab noorte majanduslikku edukust? Mis on peamised põhjused *sports bettinguga* tegelemiseks? Varasemad uuringud on analüüsinud peamiselt USA tudengeid ja arengujärgus riikide noori, Eesti noorte seas pole autorile teadaolevalt *sports bettingut* uuritud.

Uurimisülesanded on:

- Varasemate uuringute ja seotud teooriatega tutvumine
- Küsimustiku koostamine ja uuringu läbiviimine
- Tulemuste analüüsimine
- Järelduste tegemine

Töö teoreetilises osas käsitletakse *sports bettingu* põhjuseid ja tagajärgi üleüldiselt. Empiirilise osa vormiks on kvantitatiivne uuring. Selle jaoks kasutatakse küsimustikku, mida jagatakse 18-25 aastaste Eesti noorte seas. Küsimustik koosneb 16 küsimusest, mille abil saab

mõista noorte seas põhjuseid spordipanustamiseks ning selle tagajärgi sotsialiseerumisele, õppeedukusele ja majanduslikele otsustele. Need aspektid on tuleviku majandusliku edukuse jaoks määravad.

1. *Sports bettingu* teoreetiline taust

1.1 Varasemates uuringutes kasutatud teooriad

Sports bettinguga tegelemise põhjuste uurimiseks on varasemates töödes kasutatud ratsionaalse käitumise teooriat ja sotsiaalse õppimise teooriat. Sotsiaalse õppimise teooria (Akpaung & Oko, 2021) seisneb selles, et õpitakse teiste järgi käituma. Akpaung ja Oko (2021) kasutavad ka sotsiaalse vahetuse teooriat, mis seisneb selles, et korratakse teiste käitumisviise, eriti juhul, kui tundub, et sellest on võimalik kasu saada. Teised tööd on kasutanud kognitiivset hasartmängu teooriat (Brevers jt, 2022) ja (Granero jt., 2020), mis keskendub irratsionaalsetele uskumustele, samuti impulsiivset biopsühhosotsiaalset mudelit (Shen, 2023) ja (Granero jt., 2020), mis kombineerib bioloogilised, psühholoogilised ja sotsiaalsed tegurid impulsiivsusega. Lisaks on käsitletud tarbimisteooriat Garcia jt. (2025), mis eeldab, et inividid saavad toodete tarbimisest heaolu ning soovivad tarbida tooteid, mis maksimeerivad nende heaolu, jäädes soovitud eelarve piiridesse. Chegere (2025) kasutas tõenäosuse moonutamise teooriat, mis keskendub sellele, kuidas inimesed hindavad tõenäosusi. Kasutati ka planeeritud käitumise teooriat (Shen, 2023) ja (Akite jt., 2026), mille aluseks on see, et inimese käitumine ei sõltu vaid emotsioonidest või hetkes tehtud otsusest vaid ka ratsionaalsest kavatsusest. Nende teooriate abil saab selgitada, miks hakatakse *sports bettinguga* tegelema. Akite jt. (2026) kasutasid ka enesemääramisteooriat, mis jagab motivatsiooni kaheks: sisemine ja välimine motivatsioon. Sellele lisanduvad kolm peamist inimlikku vajadust: autonoomia, kompetentsus ja seotus (Deci ja Ryan 2000, viidatud Akite jt. 2026 kaudu).

Sports bettingu tagajärgede uurimiseks on kasutatud sotsiaalse õppimise teooriat ja ratsionaalse valiku teooriat (Suleiman & Aduke, 2025). Ratsionaalse valiku teooria põhimõte on see, et inivid teeb valiku, mis toob talle kõige rohkem kasu (UCR Business, 2024). Avenyo jt. (2024) kasutasid mänguteooriat, mis seletab lahti, kuidas erinevad isikuomadused ja ümbrisev keskkond mõjutavad sõltuvust *sports bettingust*. Christelle (2018) kasutas sümboolse interaktsionismi teooriat, mis keskendub erineva kultuuritaustaga inimeste vahelistele suhetele. Gathuru (2021) kasutab Nymani hasartmängu nõudluse teooriat, mis seisneb selles, et hasartmängude mängimise abil saab teenida lisaraha ilma töötamata. Lisaks kasutab ta ka ratsionaalse sõltuvuse teooriat, mille aluseks on see, et kasutaja on oma otsustes

ratsionaalne, eesmärgiga maksimeerida kasumlikkust. Humphreys jt. (2021) kasutab vaimset raamatupidamist, mis seisneb selles, et jagatakse mõttes raha ära erinevate kasutamise eesmärkide vahel.

1.2 *Sports bettingu* olemus ja sellega tegelemise põhjused

Spordiennustuste tegemine on eriliselt populaarne noorte meeste seas (Brevers jt, 2022). See on loogiline, kuna noored mehed vaatavad palju sporti ja selle peale rahaline panustamine annab võimaluse tunda, et oled ise võistluses kaasatud. Acheampong jt. (2022) leiavad, et mehed tegelevad tihti *sports bettinguga*, kuna nad on võistlushimulised, spordist huvitatud ja soovivad raha võita (viidatud Akite jt, 2026 kaudu). Meeste kokkupuude spordiga ja tihedane spordi vaatamine annab vale enesekindluse tunde ja arvamuse, et tänu teadmistele spordist ei ole panustamine riskantne. Naised tegelevad *sports bettinguga* vähem, üleüldiselt on hasartmängud naiste seas vähem populaarsed kui meeste seas. Viimastel aastatel on aga ka naiste seas spordiennustuste tegemine populaarsemaks saanud, nende jaoks on peamised põhjused eakaaslaste mõju, emotsioonidega toimetulek ja sotsialiseerumine (Osei-Assibey 2021, viidatud Akite jt, 2026 kaudu).

Sports bettinguga hakatakse tegelema väga erinevatel põhjustel, nendeks võib olla raha võitmise lootus, positiivne arvamus *sports bettingust*, meelelahutus või eakaaslaste mõju. Spordiennustamine on eriti populaarne Nigeeria noorte seas – Onuoha ja Oju (2021) uuringu kohaselt on üle 70% neist tegelenud internetipanustamisega (viidatud Suleiman & Aduke, 2025 kaudu). Üheks suurimaks motivaatoriks on eakaaslaste mõju, mida on täheldatud nii Nigeeria noorte (Suleiman & Aduke, 2025) kui ka USA tudengite puhul (Shen, 2023). Noores eas sõltutakse tugevalt oma lähedaste arvamusest ning tehakse otsuseid, mis on tugevalt mõjutatud nende soovitudest ja eeskujust, mistõttu on noori lihtne mõjutada.

Spordiennustusega saab hakata tegelema tehes väikseid panuseid erinevalt teistest sarnastest hasartmängudest nagu kasiino, kus tuleb kulutada kordades rohkem, lisaks sellele on “investeeringu” tootlus potentsiaalselt väga kõrge (Lee jt., 2013). Paari euro kaotamine ei ole tõsine probleem, sellest tulenevalt jääb mulje, et *sports betting* on ohutu ja tegemist ei ole “tõsise” hasartmänguga. Tegelikult on pikas perspektiivis regulaarne *sports betting* finantsiline risk sellele lihtsa juurdepääsu ja tiheda panustamisvõimaluse tõttu. Pealegi saab spordifännina kasutada ettekäänet, et tegeled vaid spordi nautimisega ja mitte hasartmänguga. Juhul, kui sellega pikemalt tegeleda, tundub paari euro panustamine aga igav ja tundes, et oled juba kogenud panustaja ja tead spordist palju, tuleb tahe panustada suuremate summadega, lootes rohkem raha teenida. Kaotades aga suurema summa raha, tundub, et see

tuleb *sports bettingu* kaudu tagasi võita ning see võib tuua kaasa sõltuvuse ja tõsised rahalised probleemid.

Spordiennustamise teeb huvitavaks fakt, et tulemus on teadmata ja raha võitmine ei ole kindel. Peale selle annab see hea võimaluse sotsialiseeruda, arutades sõpradega, kelle peale kui palju panustada ja jagades üksteisega arvamusi lõpptulemuse kohta. Sotsialiseerumine on siin juures väga tähtis- selle asemel, et niisama sporti vaadata muudab panustamise asja palju huvitavamaks, kuna nüüd loeb iga värav, iga punkt ja iga viga, mis mängus tehakse. Juhul, kui keegi on panustanud võistluse peale, muutub mängu iga hetk tähtsamaks ja sellele saab koos kaasa elada lootes, et mäng läheb panusega samas suunas. Platz (2001) tõi välja viis peamist põhjust *sports bettinguga* tegelmiseks, nendeks on: võitmine, sotsialiseerumine, riskide võtmine, põnevus ja enesehinnangu tugevdamine (viidatud Akite jt, 2026 kaudu). Noorte meeste jaoks on need põhjused väga veenvad, tegemist on “mehelike” omadustega ja teadmine, et on võimalik raha võita, toimib täiendava stiimulina. Lisaks nendele põhjustele on aga ennustamisega tegelemine seotud ka negatiivsemate ajenditega nagu vältimine (Lee jt. 2007), stressi maandamine ning probleemide unustamine (Rockloff & Dyer 2006; Clarke jt 2007 viidatud Akite jt, 2026 kaudu). *Sports bettinguga* tegelemiseks on tavaliselt mitu erinevat põhjust koos, rahaline võit ei ole peamine eesmärk, kuna on kindlamaid võimalusi raha teenida.

Acheampong jt. (2022) tõid tudengite jaoks peamiseks põhjuseks rahalise võidu lootuse, mis on loogiline, kuna tudengina on raske leida töökohta, kus saab piisavalt teenida, et ära elada. Ülikooli koormuse tõttu ei ole traditsiooniliste viiside kaudu raha teenimine mugav ja juhul, kui vanemad ei aita finantsiliselt, tundub spordiennustamine väga kutsuvana. Peale selle on tudengid hea sihtgrupp *sport bettingu* jaoks, kuna sellises vanuses ei ole finantsiline tarkus veel kuigi kõrge ja neid võib olla lihtne mõjutada. Meestudengite jaoks on panustamine osa jalgpallikultuurist ning viis sõpradega suhelda spordi teemal, naised aga tegelevad sellega vähem, kuna nende jaoks seostub tegevus häbi ja negatiivse sotsiaalse imagoga (Casey, 2003; McCarthy jt. 2019, viidatud Akite jt, 2026 kaudu). Yendork jt. (2023) on üliõpilaste peamiste *sports bettingu* põhjustena välja toonud eakaaslaste mõju, rahalise võidu lootuse ja meedia mõju (viidatud Akite jt, 2026 kaudu). Meediakajastused on viimasel ajal muutunud väga tähtsaks mõjuallikaks, kuna see levib väga palju, eriti noorte seas, ja selle kaudu on võimalik jõuda suure hulga inimesteni. Chegere jt. (2025) leidsid oma uuringus, et lausa 90% vastajatest tegeles *sports bettinguga* eesmärgil raha teenida, 61% vastajatest leidsid, et spordiennustuste tegemine on usaldusväärne viis raha teenida. Raha teenimise lootus ennustusi tehes tuleneb suuresti kõrgetest koefitsientidest, mida pakutakse panustajatele.

Juhul, kui panustada millelegi, millel on madal tõenäosus, pakutakse *sports bettingu* platvormidel kõrget koefitsienti, vahel võimalusega raha mitmekordistada ning see võib anda tunde, et on võimalik võita suur hulk raha väga kergesti.

Spordipanustamisega tegelemise põhjuseks ei ole tavaliselt mitte lihtsalt lootus raha teenida või rikkaks saada, selle juures on peamine motivaator lihtsus ja kiirus. Suleiman ja Aduke (2025) tõid välja, et 40% nendes uuringus osalenud inimestest tegelevad *sports bettinguga* lootuses selle kaudu kiiresti rikastuda. Kiire rikastumise lootus on ühine suurel osal hasartmängu harrastajatel, spordipanustamine annab tunde, et raha võitmine sõltub rohkem mängijast endast, võrreldes muude hasartmängudega nagu loto. Seda seetõttu, et spordiennustuste tegemisel tuleb kasuks teadmine spordist ja võistlejatest, seda aga mitte piisavalt, et saaks *sports bettingut* pidada kindlaks tulullikaks.

Spordiennustuste tegemine on seotud ka spordi harrastamisega. Garcia jt. (2025) leidsid, et spordiga tegelejate hulgas on rohkem spordiennustuste tegijaid, kui nende hulgas, kes ei tegele spordiga, eriti märkimisväärne oli see veebipanustajate hulgas. Spordiga tegelevad inimesed on rohkem spordist huvitunud kui need, kes ise ei tegele ja seega jälgivad nad ka rohkem sporti. Siinkohal tuleb mängu jälle kogemused ja spordispetsiifilised teadmised. Inimesed, kes spordiga tegelevad, oskavad tänu kogemusele aimata tulemusi ja spordisündmuse käiku, mis tekitab tunde, et panustamises ei ole riski. Peale selle, olles ise näiteks jalgpalliväljakul, paistavad silma veebipanustamise reklaamid, mida väljaku ääres näha on, seega sporti tehes kokkupuude spordipanustamisega suureneb.

Ühe ebatervisliku motiivina spordiennustusega tegelemiseks võib nimetada eakaaslaste survet. Eriti tähtis on see aspekt noorte hulgas, kes ei ole väga enesekindlad ja kes on lihtsasti mõjutatavad oma lähedaste tegemistest. Koross (2016) ja Wanjohi (2012) tõid välja, et üks peamistest põhjustest *sports bettinguga* tegelemiseks on eakaaslaste surve (viidatud Gathuru, 2021 kaudu). Eakaaslaste surve on tugevalt seotud ebatervislike harjumustega üldisemalt nagu suitsetamine ning alkoholi ja uimastite tarbimine. Mõnel puhul võib tunduda, et tegevus muudab inimese teiste silmis lahedamaks, meeste puhul enamasti kasutatakse väljendit “kõva mees”, näitamaks, et tegija on teistest üle. Spordiennustusi tehes riskide võtmine võib jätta vale mulje, et tegija on julge, kuigi tegevusel on negatiivne mõju.

Keovisai ja Wooksoo (2019) väitsid, et *sports bettingu* ja üleüldiselt hasartmängudega tegelemise üks põhjus on põnevus (viidatud Adjei & Mensah, 2023 kaudu). Teadmatu lõpptulemus muudab tegevuse põnevaks, spordisündmuse ajal saab jälgida võistlejate seisu lootes, et võistleja või võistkond, kelle poolt panustad võidab. Võistluse käigus võib seis muutuda, mis muudab spordi veelgi põnevamaks, teades, et mängus on rahaline panus.

Kõige enam on uuritud *sports bettinguga* tegelemiste põhjustest eakaaslaste mõju ja rahalise võidu lootust. Sotsialiseerumist on põhjusena kõige vähem käsitletud. Tabel 1 toob välja kasutatud artiklite uuritud põhjused *sports bettinguga* tegelemiseks.

Tabel 1. *Sports bettinguga* tegelemise põhjused

Põhjus/allikas	Suleiman ja Aduke (2025)	Shen (2023)	Akite (2026)	Lee jt. (2007)	Acheampong jt. (2022)	Chegere (2025)	Gathuru (2021)	Adjei ja Mensah (2023)
Eakaaslaste mõju	x	x	x				x	
Sotsialiseerumine			x					
Rahaline võit	x		x		x	x		
Põnevus			x					x
Probleemide ignoreerimine/enesehinnangu tõstmine			x	x				

Allikas: autori koostatud kasutades viidatud artikleid

Märkus. x- artiklis mainiti põhjust

1.3 *Sports bettinguga* tegelemise negatiivsed tagajärjed

Spordiennustuste tegemisel on omad ohud, nende tõttu võib kaotada raha, mis omakorda tekitab stressi ja mõjub suhetele negatiivselt. Peamised negatiivsed tagajärjed tekivad, kui indiviid on *sports bettingust* sõltuvuses, olgu see emotsionaalselt või finantsiliselt. *Sports bettingu* peamised negatiivsed tagajärjed on finantsilised, suhetega seotud ja nooremate hulgas ka akadeemilised. Hullemates olukordades võib *sports bettinguga* kaasneda ka kuritegevus. Vallerand (2007) nendib, et ennustuste tegemisega võib muuhulgas kaasneda vaimse tervise probleeme, suhete halvenemine ja kuritegevus (viidatud Akite jt, 2026 kaudu). Õpilaste ja tudengite jaoks tuleb märkida ka akadeemilise edukuse langus, kuna panustamise jaoks kulutatakse aega ja energiat (Yendork ja Somhlaba 2022; Avenyo jt. 2024, viidatud

Akite jt, 2026 kaudu). Spordiennustamisega kaasnevad probleemid sõltuvad indiviidi eluviisist ja muudest tegevustest, aga ühine on üleüldiselt mentaalse tervise halvenemine. Mentaalse tervise probleemide alla käib ka sõltuvus, mida *sports betting* tekitada võib. Kouomoun ja Ndam (2022) ning Zambo Belinga (2003) leivad, et spordipanustamise tagajärgedeks on sõltuvus, võlad ja akadeemilise taseme langus (viidatud Kpangba jt, 2021 kaudu).

Sports bettingu otsesed tagajärjed on ennekõike finantsilised, nendest tagajärgedest edasi arenevad mentaalsed probleemid. Ugandas, Kalerwe tööministri sõnul on spordiennustuste tegemine tugevalt mõjutanud noorte majanduslikku arengut, kuna nad ei suutnud selle tõttu täita oma majanduslikke kohustusi (viidatud Christelle, 2018 kaudu). Spordile panustamisel on tugev seos ka vaesusega, vahel hakatakse sellega tegelema, lootes vaesusest pääseda, tihti on aga sellega tegelemine vaesuse põhjuseks. Thomas Corley (2013) toob välja, et 52% vaestest tegelevad spordiennustustega iganädalaselt, samas kui rikaste hulgast tegeleb sellega vaid 16% (viidatud Christelle, 2018 kaudu). Christelle (2018) uuring näitab, et *sports betting* on negatiivselt seotud noorte majandusliku arenguga, mis omakorda tähendab, et noored kasutavad narkootikume, on töötud ja vaesed. Spordiennustuste tegemine, mis on sõltuvust tekitav, tekitab noortele finantsilist stressi, selle maandamiseks hakatakse omakorda narkootikume kasutama. Narkootikumide kasutamine aga muudab olukorra veel kordades halvemaks, esiteks olles tervisele kahjulik ja ohtlik, teiseks selle poolest, et need on kallid ja noorte majanduslik olukord halveneb nende tõttu veelgi ja kolmandaks seeläbi, et narkouimas ei saa enam adekvaatselt käituda ja seetõttu on töö leidmine veelgi võimatum. Juhul, kui noorel aga on töö ja ta kasutab narkootikume, on tal risk töökohast ilma jääda. Otsene finantsiline kaotus ja võlgade tekkimine on aga kõige suuremad probleemid *sports bettinguga* tegelejate hulgas, Suleiman ja Aduke (2025) uuringus leidis 70% vastajatest, et nad on kogenud rahalisi kaotusi ja võlgu spordiennustuste tegemise tõttu. Panustamise majanduslikud tagajärjed on mitmekülgsed, sellega tegelemiseks on väga ohtlik kasutada raha, mida läheb vaja igapäevasteks kulutusteks, kuna kaotuse oht on tugev.

Noorte tudengite seas on *sports betting* populaarne, samas mõjutab sellega tegelemine negatiivselt akadeemilisi tulemusi. Avenyo jt. (2024) märkasid, et sõltuvus spordikihlvedudest oli negatiivselt seotud akadeemilise edukusega. Panuste tegemine on mentaalselt koormav ja tekitab tudengites stressi, mis selgitab ka õpitulemuste langust. Koross (2016) leidis, et üliõpilased puuduvad hasartmängude tõttu tundidest, mõned kasutavad kooli jaoks eraldatud raha spordipanustamisega tegelemiseks (viidatud Gathuru, 2021 kaudu). Aeg, mida kulutatatakse spordipanuste tegemiseks, võetakse õppimise arvelt ja

seetõttu jäetakse kooliks vajalik tegemata või tundides seletatu kuulamata. Õppeedukus aga mõjutab tuleviku perspektiivis majanduslikku edukust. Professor Micheal T. French (2025) leidis, et keskkoolis ühe hinde võrra kõrgem GPA tõstis meeste palka 12% ja naiste palka 14% (viidatud Henderson 2025 kaudu). Saab tõdeda, et hinnete abil saab ennustada tulevast sissetulekut ja seeläbi majanduslikku heaolu.

Spordiennustuste tegemine mõjutab negatiivselt ka suhteid, selle tõttu võib tekkida konflikte, salatsust ja sotsiaalset isoleerimist. Suleiman ja Aduke (2025) leidsid, et 30%-l vastajatest on peresuhted muutunud *sports bettingu* tõttu pingeliseks. Kuna tegemist on hasartmänguga, juhtub tihti, et panustajad üritavad tegevust varjata nii sõprade kui pere eest. See aga tekitab lisa stressi, mis muudab suhted raskemaks. Gitau (2018) leidis, et Keenia panustajate hulgas on *sports betting* põhjustanud muuhulgas ka koduvägivalda (viidatud Gathuru, 2021 kaudu). Hasartmängude tõttu raha kaotamine on ärritav ja juhul, kui seda üritada teiste eest varjata, muutub enesetunne veelgi halvemaks. Selle tagajärjel võib väike arusaamatus muutuda suureks tülik, Gathuru (2021) tõi välja, et Ameerikas tehtud uuringute põhjal võib *sports betting* muuta noorte suhteid pingelisemaks.

Sotsiaalne isoleerumine on tavaline sõltuvuses olevate inimeste hulgas. See kehtib ka *sports bettingu* puhul, kusjuures tegemist ei pea olema isegi sõltuvusega, kuid kuna spordipanustamine on tegevus, mida varjatakse, võib sellega kaasneda sotsiaalne eraldatus. (Benson jt., 2021) leidsid oma uuringus, et spordiennustuste tegemine mõjutab negatiivselt üliõpilaste sotsiaalset elu, tuues kaasa muuhulgas sotsiaalse eraldatuse. Seifried, Krenzelok, Turner ja Brett (2009) tõid välja ka *sports bettingu* negatiivse mõju enesehinnangule, mis on omakorda halb sotsiaalsele elule (viidatud Benson jt., 2021 kaudu). Enesehinnang ja sotsialiseerumine on teismelisele tundlik teema, tegeledes sõltuvat tekitavate meelelahutustega nagu *sports betting*, on enesehinnangu kasvatamine ja sotsialiseerumine veelgi raskem. Spordiennustuste tegemine aitab isoleerumisele kaasa, tegevus on halva mainega ja sellega tegelemist üritatakse tihti varjata.

Spordipanustamine võib olla sõltuvust tekitav. Tegemist on potentsiaalselt kiire ja lihtsa tuluallikaga, mis näib nagu mäng, seetõttu on oht kaotada sellega tegelemisel ratsionaalne mõtlemine ja teades minevikukogemustest, et on võimalik raha võita, tundub, et tuleb mängida seni kuni jäädakse plussi. Kahjuks on pikas perspektiivis selline tegevus väga riskantne ja panustades ilma tagajärgi läbimõtlema on tõenäosus miinusesse jääda suur. Otsitakse uuesti dopamiinilaksu, mis esimese paari võiduga kaasnes, kuid seda enam panuseid suurendamata ei leia. Ghana tudengite seas tehtud uuringus küsiti, kas *sports betting* on sõltuvusttekitav, vastajad olid sellega täiesti nõus (Adjei & Mensah, 2023). Sõltuvus on

välja toodud negatiivsetest tagajärgedest kõige kohutavam, see ei pruugi nii tunduda, aga sellega kaasnevad kõik teised negatiivsed tagajärjed. Sõltuvuses olles ei saa mängimist lõpetada, mistõttu ei saa teisi tagajärgesid kõrvaldada.

Sports betting mõjutab ka sellega tegelejate tervist, mentaalse tervise mõjud nagu isolatsioon ja sotsiaalsete suhete halvenemine on juba välja toodud, aga sellel on ka tagajärjed füüsilisele tervisele. Spordipanustamine on see seotud ka kõrge vererõhuga (Humphreys jt., 2021). See on üks stressi tagajärgedest, mis tuleneb hasartmängudest.

Kõige enam on uuritud *sports bettingu* negatiivsetest tagajärgedest akadeemilise edukuse langust, suhete halvenemist ja rahalisi kaotusi. Tabel 2 annab ülevaate teemadest, mida kasutatud artiklid on uurinud.

Tabel 2. *Sports bettingu* negatiivsed tagajärjed

Tagajärg/allikas	Akite jt (2026)	Kpangba jt (2021)	Christelle (2018)	Suleiman ja Aduke (2025)	Avenyo jt. (2024)	Gathuru (2021)
Rahalised kaotused		x	x	x		
Suhete halvenemine	x			x		x
Akadeemilise edukuse langus	x	x			x	x
Tervise/vaimse tervise halvenemine	x	x				

Allikas: autori koostatud kasutades viidatud artikleid

Märkus x- artiklis mainiti põhjust

1.4 *Sports bettinguga* tegelemise positiivsed tagajärjed

Hasartmängude mängimine on kahjulik, samas tehes seda mõõdukalt, võib sellel olla positiivseid tagajärgi. *Sports betting* ei ole otseselt mäng, mida saaks koos mängida, samas on see tugevalt seotud spordi vaatamisega, mis on tihti sotsiaalne tegevus. Grassman jt. (2015) leidsid, et huvi spordi vastu on positiivselt seotud spordipanustamisega (viidatud Garcia jt., 2025 kaudu). *Sports betting* iseenesest ei ole negatiivne ega positiivne, see on vaid võimalus panustada spordi peale. Sellest tulenevad kasud või kahjud sõltuvad mängija iseloomust. Suleiman ja Aduke (2025) uuringus vastajad märkisid ära 3 positiivset *sports bettinguga*

tegelemise tagajärge, milleks on rahaline leevendus, meelelahutus ja sotsialiseerimine. Juhul, kui mängija suudab kontrollida enda panustamist ja tegeleb panustamisega ühel eelmainitud põhjusel, muutub spordiennustuste tegemine meelelahutuseks või vabaaja tegevuseks.

Meelelahutus on peamine positiivne tagajärg, mida saab spordiennustuste tegemisega pikas perspektiivis seostada, kuna suurem osa mängijatest kaotab raha ja *sports bettinguga* tegelemisel on negatiivsed tagajärjed suhetele. Anielski Management Inc (2008) leidis oma uuringus, et spordiennustustega tegelemisel on tervisele hea mõju, kuna see mõjub meelelahutusena (viidatud Gathuru, 2018 kaudu). *Sports bettingut* ei saa aga käsitleda tavalise meelelahutusena, kuna sellega kaasnevad riskid on väga suured.

Teine peamine positiivne tagajärg spordiennustuste tegemisel on sotsialiseerumine. Wann (1995) leidis, et panustamine annab võimaluse sotsialiseerumiseks (viidatud Akpansung & Oko, 2021 kaudu). Spordiennustuste tegemisega kaasneb spordi vaatamine, mis pakub ühist sotsiaalset tegevust. Noorte seas on populaarne käia näiteks jalgpalli koos vaatamas, et oleks mingi tegevus, mille kõrvale saab ka juttu ajada. Sõpradega spordi vaatamist võib pidada ka “kolmandas kohas käimiseks”, see fraas ja mõte on kahekümne esimese sajandi alguses kuulsaks saanud, kuna leitakse, et inimesel on emotsionaalselt vajalik peale töö ja kodu viibida ka mujal, kus saab nautida seltskonda ja sotsialiseeruda (Jeffres jt., 2009). Noorte jaoks on see hea võimalus nautida üksteise seltskonda ilma erilise tegevuseta, saab arutada võistluse üle ja niisama juttu puhuda, adrenaliini tõstmiseks panustatakse sageli paar eurot mängu peale.

Spordipanustamise rahaline pool on kõige suurema mõjuga, selle tõttu võib kaotada suuri summasid raha, samas on võimalik algsed panused mitmekordistada. Gitau (2018) leidis, et üks peamistest positiivsetest *sports bettinguga* tegelemise tagajärgedest on raha võitmine (viidatud Gathuru, 2021 kaudu). See on üks peamistest põhjustest *sports bettinguga* tegelemiseks ja juhul, kui asja mõttega teha, on hea võimalus lihtsalt raha teenida. Viies ennast sündmusega ja osalejate võiduvõimalustega kurssi, on võimalik lihtsalt viisil sissetulekut suurendada, kuid selle juures on tähtis hoida külma närvi ja mitte olla tulemusest emotsionaalselt sõltuv. Peab oskama leppida kaotusega ilma tundeta, et raha on vaja kohe tagasi võita uue panusega.

Adjei ja Mensah (2023) leidsid, et *sports betting* võib olla hea nende jaoks, kes mõistavad, millega tegu ja kuidas õigesti toimida. See toob kokku eelmainitud võimalikud positiivsed tagajärjed: teades, kuidas sellega tegeleda ja osates pidada piiri on spordipanustamine vaid ajaviide. Sellega tegelemiseks peab ennast tundma ja endaga aus

olema, et aru saada, kas tegevusel on tõesti positiivseid tagajärgi indiviidi jaoks ning kas need on märgatavamad kui negatiivsed tagajärjed.

Sports betting võib mõjutada positiivselt ka tervist. Shaffer ja Korn (2022) leidsid, et hasartmängude mängimine nagu spordipanustamine võib leevendada stressi. Toodi välja, et tegemist on täiskasvanutele mõeldud mänguga, mis on lõbustav ning aitab ära hoida stressiga seotud kroonilisi haigusi. Peale selle on hasartmängudega tegelejad, kes on haavatavamad, optimistlikumad ja lootusrikkamad, mis omakorda võib nende tervist parandada. (Humphreys jt., 2021) Spordipanustamise mõjud tervisele on mitmekülgsed, aga peamiselt saab välja tuua, et sellega tegelemine annab lootust ja rahuldust ning pakub rõõmu neile, kellel on raskemad ajad. Peamiselt on siin mängus mentaalne tervis, aga see mõjutab omakorda füüsilist tervist.

Eelmainitud positiivseid tagajärgi on uuritud viies kasutatud artiklis. Tabel 3 võtab kokku kõik positiivsed tagajärjed ja näitab mis artiklites neid käsitletud on. Igat uuritud põhjust käsitleti kahes erinevas artiklis.

Tabel 3. *Sports bettingu* positiivsed tagajärjed

Tagajärg/allikas	Suleiman ja Aduke (2025)	Gathuru (2018)	Akpansung ja Oko (2021)	Gathuru (2021)	Humphreys jt. (2021)
Rahaline leevendus	x			x	
Meelelahutus	x	x			
Sotsialiseerumine	x		x		
Tervis		x			x

Allikas: autori koostatud kasutades viidatud artikleid

Märkus: x- artiklis mainiti põhjust

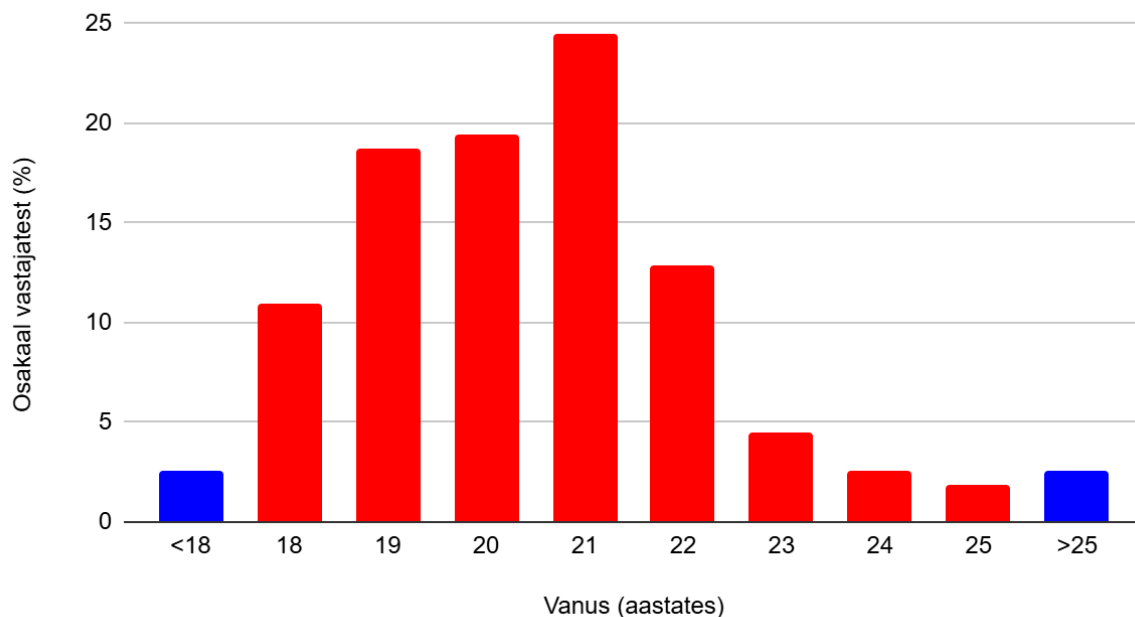
2. *Sports bettingu* põhjused ja tagajärjed Eesti noorte seas: empiiriline uuring

2.1 Andmed ja metoodika

Bakalaureusetöö kasutab kvantitatiivset analüüsi. Analüüsitakse *sports bettingu* tagajärgi Eesti noorte seas. Valimiks on 18-25 aastased Eesti noored, peamiselt tudengid. Vastajaid leiti üle kogu Eesti ja osad neist elavad ka välismaal. Koostatakse küsimustik suletud küsimustega, ühelegi küsimusele vastamine ei ole kohustuslik ja küsimustik on anonüümne. Küsimustik koosneb 16 küsimusest (lisa 1), mis aitavad mõista vastajate motivaatoreid *sports*

bettinguga tegelemiseks ning *sports bettinguga* tegelemise tagajärgi nende sotsiaalsele elule ja suhetele, õppeedukusele ja raha kasutamisele. Kaks esimest küsimust aitasid kindlaks teha, et vastaja on demograafiliselt sobiv- soovitud vanuses ja omas kogemust *sports bettinguga*. Ülejäänud 14 küsimust aitasid mõista vastajate põhjuseid *sports bettinguga* tegelemiseks ja selle tagajärgi. Küsimustik töötati välja kasutades varasemaid *sports bettinguga* seotud küsimustike ja tehisintellekti abi ning kolme soovitud vanusevahemikus noort, kes said küsimustiku algset versiooni näha ja sellele tagasisidet anda. Algsete vastajate tagasiside põhjal muudeti ühe küsimuse sõnastust ning tehti kahest vanust puudutavast küsimusest üks küsimus, lisaks lisati küsimustikku märgi, et tegemist on anonüümse küsimustikuga. Küsimustikku jagati messengeri, instagrami, gmaili ja sõnumite teel. Selle jaoks, et vastuseid saaks kasutada, peab vastaja vastama kahele esimesele küsimusele, mis teevad kindlaks, et vastaja on soovitud vanusevahemikus ja tal on kogemusi *sports bettinguga*. Metoodika valik tuleneb varasemate uuringute valimite alusel- Shen Y. (2023), Avenyo jt. (2024) ning Suleiman ja Aduke (2025), kes uurisid *sports bettingut* kasutasid oma töödes küsimustikke, millele vastasid vastavalt 245, 311 ja 300 noort. Selle töö valim on väiksem seetõttu, et uuritakse väiksema riigi noori, keda on seega vähem. Osad küsimused olid Likerti skaalal, nende küsimustele vastused kodeeriti ümber arvulisteks väärtusteks, et saaks leida selle abil keskmist, kodeerimine käis järgmiselt: mitte kunagi- 1, vahel/harva- 2, tihti -3, peaaegu koguaeg- 4. Seejärel tehti esiteks kirjeldav analüüs, et mõista üleüldiselt vastajate põhjuseid spordipanustamiseks ja sellega tegelemise tagajärgi. Lisaks võrreldi keskmiseid, uuriti vanusega ja kogemusega seotud erinevusi ning võrreldi eestlaste hulgas leitud statistikat varasemate uuringutega muudest riikidest.

Küsimustikule vastas 155 inimest, kellest 108 vastasid soovitud tingimustele - olid vanuses 18-25 (k.a) ja kokku puutunud *sports bettinguga*, ise tegelenud või oli tuttavaid, kes on tegelenud. Enamik nendest vastajatest vastasid kõikidele esitatud küsimustele. Joonis 1 seletab lahti vastajate vanuselise jagunemise.

Joonis 1. Vastajate vanuseline jagunemine**Vastajate vanuseline jagunemine**

Allikas: küsimustik, autori poolt koostatud

Võttes arvesse vaid vanuselt sobivad vastajad, on vastajate keskmine vanus umbes 20.43, mediaanvanus 20 ja mood 21 aastat. Standardhälve on 1.6 aastat.

Empiirilise osa uurimusküsimused:

1. Mõista mis põhjustel tegeletakse *sports bettinguga*
2. Mõista kuidas *sports betting* mõjutab noorte sotsiaalset elu ja suhteid
3. Mõista kuidas *sports betting* mõjutab noorte akadeemilist edukust
4. Mõista kuidas *sports betting* mõjutab noorte majanduslikku edukust

2.2 Peamised põhjused *sports bettinguga* tegelemiseks

Esimesena uuriti põhjuseid *sports bettinguga* tegelemiseks, see annab hea ülevaate sellest, miks sellega tegeletakse isegi juhul, kui on teada, et sellel on peamiselt halvad tagajärjed. Küsimus esitati viie vastusevariandiga ning vastajad said valida nii mitu varianti kui tahtsid. Sellele küsimusele vastati kõige vähem. Vastusevariantideks olid: võimalus võita raha, teeb spordi jälgimise huvitavaks, adrenaliin, eakaaslaste surve ja meelelahutus.

Peamiseks põhjuseks osutus meelelahutus (85.1% vastajatest), see läheb kokku varasemate uuringutega. Kuna spordiennustuste tegemine on hasartmäng ja mänguline tegevus, mõjub see meelelahutusena.

Järgmiseks tugevaimaks põhjuseks osutus võimalus raha võita, selle valis 72.3% vastajatest. Raha võitmine on tugev motiiv, kuna spordiennustusi tehes on võites võimalus raha mitmekordistada, seetõttu nähakse seda kui kerget tuluallikat. Noorte jaoks, kes veel õpivad ja ei jõua selle kõrvalt tööl käia, on see lihtne viis raha teenida, seda juhul kui mängus veab.

Kolmanda kõige mõjuvama põhjusena valiti spordi vaatamise huvitavamaks tegemine, selle valis 70.2% vastajatest. *Sports betting* muudab spordi vaatamise huvitavamaks, kuna see annab võimaluse ise osaleda ning muudab iga sündmuse pingelisemaks. Iga hetk platsil, jooksurajal või basseinis loeb, kuna sellest sõltub panustaja jaoks, kas ta teenib raha või kaotab selle, mis mängu pani.

Adrenaliin oli neljas põhjus, 59.6% vastajatest leidis, et tegeleb selle tõttu *sports bettinguga*. Spordiennustuste tegemine on hea lihtne ja üpris riskivaba viis tunda adrenaliini. Sellega kaasnevad kaotused võivad olla pikas perspektiivis või suurte panuste juures küll märkimisväärsed, aga adrenaliinilaks on võimalik saada kätte ühekordsest madalast panusest, millega ei kaasne suurt riski.

Kõige vähem valiti põhjusena eakaaslaste mõju, kõigest 5.3% vastajatest leidis, et tegeleb selle tõttu *sports bettinguga*. Madal arv vastajaid, kes selle tõttu spordiennustusega tegeleb, on hea märk, kuna see on valikuvõimalustest kõige negatiivsem põhjus ennustuste tegemiseks. Teised põhjused näitavad pigem positiivseid lootusi panustamise jaoks, eakaaslaste mõju on aga surve, mille tõttu tuntakse, et ollakse sunnitud panustama. Sellisel põhjusel panustamine ei ole mitte läbimõeldud ega loogiline, vaid puhtalt emotsionaalne, mistõttu on kõige suurem võimalus panustamise käigus raha kaotada. Eestlaste hulgas on see eriti madal mõjutaja, samas kui varasemates välismaistes uuringutes on eakaaslaste mõju toodud ühe tähtsaima põhjusena spordiennustuste tegemiseks.

Sellest võib järeldada, et küsimustikule vastajate hulgas on *sports bettinguga* tegelemise motiivid positiivsed, ei tunta, et ollakse sunnitud sellega tegelema, vaid tegeletakse lootusega saada sellest kasu nii finantsiliselt kui emotsionaalselt.

2.3 *Sports bettingu* mõju sotsiaalsele elule ja suhetele

Uuringu tulemused näitasid, et suur osa osalejatest või osalejate tuttavatest räägib *sports bettingust* oma sõpradega. 18.5% küsimusele vastajatest väitis, et teema käib tihti vestlustest

läbi. 66.7% arutab spordipanustamist harva, 2 vastajat ehk 1.9% räägib spordipanustamise teemadel lähedastega peaaegu kogu aeg. On näha, et spordipanustamine on hea vestlusteema, see on loogiline, kuna on huvitav arutada tulevaste võistluse potentsiaalseid lõppseise ja anda üksteisele nõu, mille peale panustada. Samuti saab rääkida möödunud võistlustest ja sellest, kuidas kellelgi nende peale rahaliste panuste tegemine lõppes.

Uurides panustamise mõju isolatsioonile või seltskondlikel üritustel käimisele tuli välja, et see on väga nõrk. 6.5% vastajatest leidis, et on jätnud *sports bettingu* tõttu harva üritustel käimata. Ülejäänud 93.5% vastasid, et pole kunagi selle tõttu seltskondlikelt üritustelt puudunud. See näitab, et spordipanustamine ei sega üleüldist sotsiaalset elu ja vastajad ei tegele sellega sotsialiseerumise arvelt.

Sports bettingu tõttu käib 10.3% vastajatest sõpradega tihti sporti vaatamas, 39.3% käib harva sporti vaatamas ja 50% ei käi mitte kunagi. 50% vastajatest käib seega spordipanustamise tõttu sõpradega sporti vaatamas. Panustamine pakub võimalust sotsialiseeruda ja käia koos spordivõistlusi vaatamas, mis on positiivne, sest praeguste tehnoloogiliste võimaluste juures, kus saab igat spordiüritust kodust toa pimedusest üksinda jälgida, on tähtis eriti noortel käia sõpradega väljas ja sotsialiseeruda. Fakt, et spordiennustuste tegemine soodustab seda, näitab, et seda tüüpi hasartmängul on ka kasulikud tagajärjed.

Järgmiseks uuriti eakaaslaste mõju spordipanustamisele. Varasemates uuringutes on välja toodud, et see on üks peamistest põhjustest, miks noored spordipanustamisega tegelevad. Eestlaste seas tehtud uuring näitas vastupidist, 61.7% vastajatest ütlesid, et ei ole selle tõttu panustanud, et neid ümbritsevad inimesed seda teevad, 11.2% ei osanud öelda ja 27.1% vastas, et on seetõttu panustanud. Eesti noored ei ole neid ümbritsevatest noortest väga mõjutatud, kui teemaks on panustamine. See on iseenesest positiivne, kuna näitab, et mänguga ei tegeleta ümbritseva seltskonna tõttu ja ei tunta, et kuna ümbritsevad seda teevad, peab ka samamoodi käituma.

Uuriti ka spordipanustamise varjamist, kuna tegemist on natuke tabuteemaga. Väga kõrge enamus vastajatest (85%) vastas, et ei ole varjanud *sports bettinguga* tegelemist. 9.3% vastajatest ütlesid, et on seda teinud ja 5.6% ei osanud küsimusele vastata. Kuna vastajate hulgas ei ole tegemist probleemsete hasartmängu mängijatega, on vastused väga loogilised. Harva panustamine ei ole probleem, mida tuleks varjata. Need, kes tegevust varjavad, teevad seda ilmselt seetõttu, et nad on noored, kes sõltuvad veel vanematest ning eelistavad, et need sellest teada ei saa.

Seejärel uuriti vastajatelt spordiennustuste tegemiste tõttu toimunud konflikte lähedastega. Leiti, et *sports betting* ei ole märkimisväärne konfliktide tekitaja, 78.5% vastajatest väitis, et ei ole kunagi spordiennustuste tõttu konfliktis olnud, 20.6% leidis, et vahel on olnud konfliktis, mille on põhjustanud spordiennustuste tegemine. 1 vastaja väitis, et spordiennustustega tegelemine loob tema lähedastega tihedalt konflikte. Üle viiendiku vastajatest on seega spordiennustuste tõttu olnud konfliktis lähedastega, mis on märkimisväärne osa vastajatest. Pingeline panustamine ja rahaline mäng muudab keskkonna stressirohkeks ja sellest tulenevad kaotused võivad mitmel põhjusel lõppeda konfliktidega. Juhul kui tekib suurem rahaline kaotus, on põhjust olla pahane panustaja lähedastel, keda kaotus mõjutab. Panustaja enda jaoks on aga ka igal kaotusel negatiivne mõju emotsionaalselt ja võib juhtuda, et seda elatakse välja lähedaste peal. Juhul, kui panustaja varjab sellega tegelemist, võib sellest tulenev emotsionaalne koorem pika aja peale liiga raskeks muutuda ning mingi hetk kaotab ta enda üle kontrolli, mõjutades eelkõige oma lähedasi.

2.4 *Sports bettingu* mõju akadeemilisele edukusele

Järgmiseks uuriti noorte akadeemilist edukust ja *sports bettingu* mõju sellele. Nagu teoreetilises osas välja toodi, on akadeemiline edukus ja hinded hea näitaja tulevase majandusliku edukuse ennustamiseks. Akadeemilise edukuse mõõtmiseks uuriti vastajatelt üleüldist *sports bettinguga* tegelemise mõju hinnangut õppeedukusele, suur enamus leidis, et ei ole mõjutanud (86.9%), 3.7% leidis, et on mõjutanud negatiivselt ja sama suur osakaal leidis, et on mõjutanud positiivselt. Ülejäänud 5.6% ei osanud küsimusele vastata. Spordiennustuste tegemine ei mõjuta vastajate hinnangul nende akadeemilist edukust, väga väike osa leiab, et on mingil määral negatiivne mõju, sama suur osa leiab, et on positiivne mõju. Selle jaoks, et täpsemalt mõista *sports bettingu* mõju olemasolu või mitte akadeemilisele edukusele, küsiti vastajatelt täpsustavaid küsimusi.

Lisaks sooviti teada, kas spordiennustuste tegemine mõjutab õppides kontsentreerumisvõimet või tunnis kaasa kuulamist. 55.1% vastajatest ütles, et ei ole mitte kunagi õppides sporti või võiduootusi spordipanustamise tõttu jälginud. 35.5% väitis, et vahel on jälginud, 8.4% ütles, et on seda teinud tihti, teised ei osanud küsimusele vastata. Üle poolte vastajate õppimisprotsessi pole spordiennustamisega tegelemine mõjutanud, väga vähestel on see tugevalt õppimist seganud, kuna see häirib kontsentreerumist. Vastajate hulgas ei ole sõltuvuses isikuid või on neid väga vähesel määral ning suur enamik, kes nendest spordipanustamisega tegelevad, teevad seda vaid meelelahutusena.

Akadeemilise edukuse uurimiseks peab ka arvesse võtma koduse koolitöö, kuna suur osa õppimisest toimub väljaspool kooli. Uuriti, kas noored on *sports bettingu* tõttu koolitöö või õppimise pooleli jättnud. 86.9% väitis, et seda pole kunagi juhtunud, 8.4% nentis, et seda juhtub harva, 2.8% ütles, et seda juhtub tihti, ülejäänud ei osanud küsimusele vastata. Kodust õppimist seega spordiennustuste tegemine peaaegu ei mõjuta, välja arvatud paar harva juhtumit. Enamik õpilasi, kes sellega tegelevad, saavad koolitööd ja õppimised tehtud ja selle kõrvalt panustavad spordile.

2.5 *Sports bettingu* mõju majanduslikule edukusele

Uuringu kõige tähtsam osa oli teada saada, kuidas *sports betting* mõjutab noorte majanduslikku edukust. Eelnevad küsimused aitasid mõista noorte üleüldist arengut, mis annab ka aluse tuleviku majandusliku seisu prognoosimiseks, selles osas käsitletakse otsest *sports bettingu* majanduslikku mõju küsitluses osalejatele. Eesmärk oli uurida noorte igapäevaseid kulutusi ja *sports bettinguga* tegelemise mõju raha kasutamisele. Sooviti uurida, kuidas noored panuste tegemiseks raha leiavad, mille pealt peavad selle jaoks kokku hoidma ja seda, kas spordipanustamine on tekitanud neile rahalisi probleeme.

Esiteks uuriti kulutusi ja vajadust kokku hoida, et saaks *sports bettinguga* tegeleda. 78.5% vastajatest leidis, et ei ole pidanud kunagi kokku hoidma muudelt kuludelt selleks, et teha spordiennustusi. 17.8% vastas, et on harva raha mujalt kokku hoidnud, 0.9% leidis, et on seda teinud tihti ja sama suur osakaal vastas, et teevad seda peaaegu koguaeg. Ülejäänud 1.9% ei osanud küsimusele vastata. Väga suur osakaal vastanutest ei ole kunagi pidanud panustamiseks kokku hoidma, natuke alla viiendiku vastajatest on seda pidanud tegema harva. Kokkuvõttes küsimustikule vastajad ei pea *sports bettingu* tõttu muudelt kulutustelt kokku hoidma, mis tähendab, et nad saavad endale seda lubada.

Järgmisena uuriti seda, kas vastajad on panustamiseks raha eraldi kõrvale pannud. Kuna eelmise küsimuse vastustest oli aru saada, et väga suur enamik vastajatest saab endale lubada kulutusi *sports bettingu* peale ilma, et oleks vaja muudelt asjadelt kokku hoida, sooviti teada, kas panustajad panevad selleks raha eraldi kõrvale. 75.5% vastajatest ütles, et ei tee seda, 17.9% leidis, et panevad selle jaoks raha kõrvale, ülejäänud 6.6% ei osanud küsimusele vastata. Väike osa vastajatest paneb eraldi raha kõrvale, et teha panuseid, mis ei tähenda aga, et tegu oleks probleemsete panustajatega, pigem viitab see sellele, et see osa vastajatest määrab täpse summa, mida nad saavad kasutada panustamiseks ilma, et see kaotuse korral nende majanduslikku olukorda halvendaks.

Peale seda uuriti, kas vastajad on kaotuse korral uuesti panustanud eesmärgiga kaotatud raha tagasi teenida. Üle poolte (57.9%) vastas, et ei ole seda teinud, 41.1% vastas, et on teinud, ülejäänud ei osanud küsimusele vastata. Kaotuse korral uuesti panustamine lootusega raha tagasi võita on riskantne käitumine, kuna selline mõtteviis võib endaga kaasa tuua liigse mängimise, mille järel kaotab panustaja suure hulga raha, sest usub, et rohkem panustades saab ta tagasi võita selle, mis ta on kaotanud.

2.6 Vanuselised erinevused vastajate hulgas

Edasi sooviti mõista, kas *sports bettingu* põhjuseid ja tagajärgi saab kategoriseerida vastavalt vastaja vanusele. Kuna valimi vanus hõlmab õpilasi, üliõpilasi ja tööl käivaid inimesi, on põhjust arvata, et erinevate vanusegruppide käitumine ja tagajärjed panustamisele on erinevad. Uuriti iga vanuse kohta positiivseid tagajärgi, negatiivseid tagajärgi ja põhjuseid *sports bettinguga* tegelemiseks, et mõista, kas vastused sõltuvad vastaja vanusest. Võrreldi vastajate vanuse põhiselt küsimustele vastuseid. Vastused kodeeriti numbriliseks ning leiti vastajate keskmine, mida seejärel võrreldi vanuste vahel. Enamiku küsimuste puhul ei leitud vanuselisi erinevusi, kuid siin on välja toodud need, kus vastused sõltuvalt vanusest erinesid ja on põhjendatud, miks see võib nii olla.

Akadeemiliste mõjude osas leiti, et tunnis seisu jälgimine hõlmab rohkem nooremaid vastajaid (18-19 aastased), see on igati loogiline, kuna selles vanuses käiakse veel koolis. Sealt edasi on ülikool ja töötamine, töötamisel ei ole sellist võimalust, kuna tundides ei käida ja ülikoolis on õppimine teistmoodi üles ehitatud- rohkem iseseisvat tööd ja vähem loenguid, mistõttu ei teki vajadust tunnis spordi jälgimiseks. Lisaks sellele määrab käitumist ka vanus ja elukogemus, vanemad vastajad mõistavad paremini tunnis kaasatöötamise tähtsust ja suudavad prioriseerida koolitööd.

Peamised vanuselised erinevused puudutasid raha kasutamist ja *sports bettingu* finantsilist mõju. Uurides seda, kas eraldatakse raha panustamiseks, tuli üldjoontest välja, et seda ei tehta, siiski analüüsides vastuseid vastajate vanuse järgi ilmnes, et nooremate hulgas harrastatakse seda. 1/3 18 aastastest 1/4 19 aastastest ja 1/5 21 aastastest, kes oskasid küsimusele vastata, on eraldanud panustamiseks raha. Raha eraldamine panustamiseks ei ole otseselt negatiivne ega positiivne näitaja, et uurida indiviidi finantsilist tarkust. Ühelt poolt on see kehv, kuna on näha, et individid tegeleb läbimõeldult *sports bettinguga* ehk hasartmänguga. Teiselt poolt on läbimõeldud raha kasutamine panustamiseks hea, kuna jälgides, et kulutatakse kindel maksimaalne summa panustamiseks, minimeeritakse ohtu finantsiliste probleemide tekkimiseks. Noorte jaoks on loogiline, et nad saavad eraldada

rohkem raha hasartmängudega tegelemiseks, kuna mainitud vanuses elatakse veel tihti kodus või vähemalt vanemate ülalpidamise abil. 23-25 aastased vastajad, kes väitsid, et ei eralda panustamiseks raha, peavad tihti tulema ise finantsiliselt toime ning neil ei pruugi olla raha lisakulutusteks nagu spordiennustuste tegemine, millega kaasneb kaotuse risk.

Rahaga ümber käimise aspektist oli tähtis mõista ka impulsiivseid otsuseid, mis puudutavad *sports bettingut*. Sellega seoses leiti, et nooremad vastajad kipuvad rohkem uuesti panustama peale kaotust lootusega raha tagasi võita. Pooled 18, 19 ja 21 aastased leidsid, et on seda teinud, 1/3 20 ja 22 aastastest samuti. Vanemad vastajad ei ole seda teinud. Taaskord viitab see sellele, et vanemad vastajad mõtlevad rohkem läbi oma finantsilised otsused, samas kui nooremad panustavad emotsionaalsemalt. Pikem kogemus raha kasutamisega, mis tuleb kõrgemast vanusest, aitab vanematel vastajatel paremini mõista ja kaaluda oma valikuid enne nende sooritamist.

Vastajad olid suuresti ühel meelel, et *sports betting* ei tekita finantsilist stressi. Ainus vanusegrupp, kes leidis, et mingil määral tekitab, on 22 aastased, kelle hulgast 1/5 väitis, et on tundnud spordipanustamise tõttu finantsilist stressi. Ülejäänud vanusegruppide hulgast leiti, et nad ei ole seda tundnud. Kuna vastajate näol ei ole tegemist probleemsete spordipanustajatega, on leid igati loogiline. Seda, et 22 aastaste hulgas on osa vastajaid, kes on tundnud finantsilist stressi panustamise tõttu, saab põhjendada sellega, et selles vanuses ei ole noortel tihti palju raha ning iga väiksem kaotus võib tugevalt mõjutada kulutusi ja finantsilisi võimalusi.

Ka *sports bettinguga* tegelemise põhjused erinevad mõnevõrra sõltuvalt vanusest. Meelelahutus on põhjus, mis tõmbab pigem vanemaid vastajaid spordipanustamisega tegelema, kõik 22, 23, 24 ja 25 aastased vastajad väitsid, et tegelevad *sports bettinguga* meelelahutuse eesmärgil, samas kui 19 aastastest märkis selle põhjuseks vaid 72%. Meelelahutus on mõjuv põhjus igale uuritud vanusele, aga kõige mõjuvam on see vanematele vastajatele. Adrenaliin oli teine põhjus, mille juures oli märgata vanuseliseid erinevuseid. Seda mitte otseselt vanemad/nooremad kontekstis, vaid olid kindlas vanuses vastajad, kes ei märkinud adrenaliini peamise põhjuste hulka. 19, 21 ja 22 aastased ei leidnud, et see oleks peamine põhjus *sports bettinguga* tegelemiseks, nendes vanustest vastajate hulgast mainisid adrenaliini vähem kui pooled.

2.7 Kogemusega seotud erinevused vastajate hulgas

Kuna vastajatelt uuriti nende *sports bettingu* kogemuse kohta, saab kategoriseerida neid kolme rühma: on ise tegelenud *sports bettinguga*, on tuttavaid, kes tegelevad *sports*

bettinguga ja on nii ise tegelenud kui on ka tuttavaid, kes tegelevad *sports bettinguga*. Nende kolme kategooria põhjal saab analüüsida vastuseid, et mõista, kas need, kes ise tegelevad panustamisega, on selle põhjustes ja tagajärgedes samal meelel, kui need, kes ise ei tegele, aga on tuttavate läbi sellega kokku puutunud.

Leiti, et erineva kogemusega vastajate vastused oli väga sarnased. Need, kes ise ei tegele, vaid vastasid vaid läbi tuttavate kogemuste, ei olnud märganud, et tuttavad panustaksid uuesti eesmärgiga raha tagasi teenida. Need, kes ise panustasid, väitsid, et pigem on 2/3 vastajatest kes on ise panustanud ja 1/2 vastajatest, kes on ise panustanud ning tunnevad kedagi, kes panustab, leidsid, et nad on panustanud eesmärgil kaotatud raha tagasi teenida. Põhjus, miks need, kes ise pole panustanud, ei pruugi olla seda märganud, võib peituda selles, et üritatakse tegevust varjata. Otseselt *sports bettingu* varjamist ei tuvastatud üheski grupis, samas on hüpotees, et üritatakse varjata taaspanustamist peale rahalist kaotust, igati loogiline.

Teine kategooria, milles erinevate gruppide vastajate vahel märgati erinevust, oli seotud raha eraldamisega panustamiseks. 1/3 nendest, kes on ise tegelenud *sports bettinguga*, vastasid, et on eraldanud panustamiseks raha, ülejäänud 2 rühma leidsid, et ei ole seda teinud ega märganud teiste seas. See, et seda pole märgatud, on põhjendatav selle kaudu, et erinevalt ülejäänud spordipanustamisega seotud tegevused nagu panustamine ise, seisude jälgimine või mujalt raha kokkuhoidmine, on väga raske märgata seda, kui keegi paneb raha kõrvale. Juhul, kui teemaks oleks suuremad summad, mis omakorda mõjutaks kulutusi ja panustaja harjumusi, oleks seda palju kergem märgata.

Panustamise põhjuste puhul ei olnud kogemuse põhiseid suuri erinevusi märgata. Võib välja tuua, et need, kes tegelevad ise *sports bettinguga*, on rohkem veendunud selles, et teevad seda positiivsetel põhjustel nagu raha võitmise lootus ja meelelahutus, samas, kui need, kes ise ei tegele, tunnetavad tegelejate hulgas positiivseid põhjuseid natuke vähem ja mõnevõrra rohkem seda, et eakaaslaste surve põhjustab panustama. Erinevused on aga minimaalsed ning sellise vastajate arvu põhjal ei saa järeldusi teha.

Arutelu

Selle uuringu jaoks koostatud küsimustik on tehtud varasemate tööde alusel, et mõista, kas Eesti noorte seas on *sports bettingul* samad põhjused ja tagajärjed kui varem uuritud riikide noorte seas nagu USA (Shen, 2023), Kenya (Gathuru, 2021), Ghana (Akite jt., 2026) (Adjei & Mensah, 2023), Nigeria (Akpansung & Oko, 2021) (Suleiman & Aduke, 2025) ja Tanzania (Chegere jt., 2025). Eesti on eelmainitud riikidest erinev rahvaarvu, territooriumi, elamistingimuste ja demograafiliste näitajate poolest. Eesti on palju väiksem riik, teistsuguse

kliimaga kui enamus uuritud riikidest ja teistsuguse majandusarengu staadiumis, need faktorid võivad mõjutada noorte majanduslikke võimalusi ja otsuseid, sealhulgas spordiennustustega tegelemist. Kuna selles töös uuritud valdkonnad lähevad kokku varasemate uuringutega, mis on selle töö teoreetiliseks taustaks, tekib võimalus võrrelda Eesti noorte seas *sports bettingut* eelmainitud riikidega.

Uurides *sports bettinguga* tegelemist põhjuseid tuleb välja, et Eesti noorte hulgas on eakaaslaste mõju palju väiksem faktor võrreldes teistes riikides tehtud varasemate uuringute tulemustega. Nigeeria noorte (Suleiman & Aduke, 2025) ja USA tudengite puhul (Shen, 2023) leiti, et eakaaslaste mõju on üks põhilisi põhjuseid *sports bettinguga* tegelemiseks, eestlased aga väitsid, et ei nende jaoks ei ole. Vaid 5% küsimusele vastajatest leidis, et eakaaslaste surve põhjustab *sports bettinguga* tegelemist. Shen (2023) leidis, et soov teiste moodi käituda, mis läheb kokku eakaaslaste mõjuga, korreleerus tugevalt nende suhtumisega *sports bettingusse* ja probleemse spordiennustuste tegemisega, seega erinevad nende uuringu tulemused üksteisest. Suleiman ja Aduke (2025) leidsid, et 30% vastajatest peab eakaaslaste mõju üheks peamistest põhjustest spordiennustustega tegelemiseks. Akite jt. (2026) leidsid ka, et *sports bettinguga* tegeletakse seetõttu, et lähedased seda teevad, kuid seda mitte otseselt negatiivses kontekstis. Tegemist on pigem negatiivse põhjusega panustamiseks, mistõttu on hea, et Eestlaste hulgas vaid vähesed leiavad, et see on üks peamistest motivaatoritest *sports bettinguga* tegelemiseks. Seda saab põhjendada sellega, et eestlased on vähem sotsiaalsed kui ameeriklased või nigeerlased, mistõttu on väiksem tõenäosus, et eestlased muudavad oma käitumist ümbritsevate isikute tõttu.

Järgmine põhjus, mille märkis ära 59.6% küsimusele vastajatest on adrenaliin. Natuke üle poolte leidis, et see on üks peamisi põhjuseid *sports bettinguga* tegelemiseks, see läheb kokku varasemate uuringute tulemustega. Akite jt. (2026) leidsid, et 11% meesvastajatest ja 9% naisvastajatest tegelevad *sports bettinguga* selle pärast, et see on põnev. Eestlaste hulgas on adrenaliin suurem põhjus spordiennustustega tegelemiseks kui Ghana noorte hulgas. Platz (2001) leidis, et põnevus on üks peamisi põhjuseid spordiennustustega tegelemiseks (viidatud Akite jt, 2026 kaudu). Keovisai ja Wooksoo (2019) leidsid ka, et üks peamisi põhjuseid spordipanustamiseks on põnevus (viidatud Adjei & Mensah, 2023 kaudu). Seega vastab uuringus leitud varasemate töödega. Üleüldiselt on hasartmängudega tegelemine seotud põnevusega, kuna lõpptulemus pole teada ja see võib muutuda viimase võistluse hetkeni, seega muudab panustamine vaatamise emotsionaalsemaks.

Kolmas suurim motivaator spordiennustuse tegemiseks on see, et ennustamine teeb spordi jälgimise huvitavamaks, 70.2% küsimusele vastajatest leidis, et see on üks peamistest

põhjustest panustamiseks. See seostub põnevusega, mille varasemate uuringute tulemused on eelmises lõigus märgitud- Platz (2001) märgib põnevuse üheks viiest peamisest motivaatorist spordiennustusega tegelemiseks (viidatud Akite jt, 2026 kaudu) ning Keovisai ja Wooksoo (2019) jõudsid ka samale tulemusele (viidatud Adjei & Mensah, 2023 kaudu).

Võimalus raha võita on eestlaste seas teine kõige veenvam põhjus spordiennustuste tegemiseks, selle märkis ära 72.3% küsimusele vastajatest. See läheb kokku Acheampong jt. (2022) uuringuga, kus leiti, et rahalise võidu lootus on tudengite jaoks üks peamisi põhjuseid *sports bettinguga* tegelemiseks. Peale selle märkisid ühe peamise põhjusena noorte hulgas spordipanustamiseks raha võitmise ära ka (Yendork jt. (2023), viidatud Akite jt., 2026 kaudu). Chegere jt. (2025) leidsid, et lausa 90% vastanutest tegeles *sports bettinguga* eesmärgiga raha võita. Seda nähakse kui lihtsat tulu teenimise viisi, kuna pakutakse kõrgeid koefitsiente, mille abil on võimalus raha mitmekordistada. Nende koefitsientide peale panustamine on aga kõige väiksema võidu tõenäosusega, mistõttu enamikul juhtudest kaotatakse panustatud raha. Suleiman ja Aduke (2025) tõid eraldi välja kiire raha teenimise ühena põhilistest põhjustest spordipanustamiseks, 40% vastajatest märkis, et tegelevad panustamisega eesmärgiga kiirelt raha teenida. Kõik kasutatud uuringud leiavad, et rahalise võidu ootus on üks kõige tähtsamatest põhjustest spordipanustamisega tegelemiseks sõltumata riigist, mida uuriti.

Viimane vastusevariant, mida sai *sports bettingu* põhjuste alt valida, oli meelelahutus. 85.1% küsimusele vastajatest leidis, et see on üks peamisi põhjuseid spordiennustuste tegemiseks. Varasemad uuringud leidsid sama, Adjei & Mensah (2023) leidsid, et meelelahutus on üks peamisi põhjuseid spordiennustuse tegemiseks, nende uuringu vastajad leidsid, et skaalal 1-5 (1- tugevalt vastuolus, 2- vastuolus, 3- ebakindel, 4- nõustun, 5- tugevalt nõustun) on meelelahutus spordiennustusega tegelemise põhjusena keskmiselt 4.23 ehk nõustun. Suleiman ja Aduke (2025) uuring ei lähe kokku eestlaste hulgas tehtud uuringuga, nende vastajate hulgas leidis vaid 20%, tegeletakse *sports bettinguga* meelelahutuse eesmärgil. Seda saab põhjendada uuringus osalejate demograafilise erinevusega, 55% Suleiman ja Aduke (2025) uuringus osalejatest olid töötud, samas kui eestlaste hulgas jagati küsimustikku üliõpilastele, kes on osa kõrgemast sotsiaalsest klassist.

Suures pildis on eestlaste hulgas spordiennustusega tegelemise põhjused kooskõlas varasemate uuringutega. Üks suur erinevus on eakaaslaste mõju, mis eestlaste hinnangul ei ole põhjuseks *sports bettinguga* tegelemiseks, samas kui varasemates uuringutes märgiti seda ühe peamise põhjusena. Lisaks on meelelahutus, mis eestlaste hulgas oli peamine põhjus panustamiseks, nigeerlaste hulgas üpris tähtsusetu, see tuleneb sotsiaalse klassi erinevusest vastajate vahel.

Sports bettingu positiivsete tagajärgedena on toodud välja sotsialiseerumine (Suleiman ja Aduke, 2025) (Akpaung ja Oko 2021), sama leiti ka eestlaste hulgas selle uuringu küsimustiku kaudu. 49.5% vastajatest väitis, et on käinud *sports bettingu* tõttu sõpradega sporti vaatamas, 87% vastajatest räägivad spordipanustamisest lähedaste ja sõpradega, seega on *sports betting* eestlaste jaoks sotsialiseerumise võimalus. Suleiman ja Aduke (2025) uuringust selgus, et 25% vastajatest sotsialiseerumine positiivse spordipanustamise tagajärjena, eestlastele mõjub spordiennustustega tegelemine sotsiaalselt eriti hästi.

Eestlaste hulgas uuriti ka spordipanustamise negatiivseid sotsiaalseid tagajärgi. Sooviti teada, kas Eesti noored puuduvad seltskondlikelt üritustel *sports bettingu* tõttu, 6.5% vastajatest leidis, et seda juhtub harva, ülejäänud 93.5% leidsid, et seda ei juhtu kunagi. Seda uuriti seetõttu, et varasemad uuringud on näidanud, et *sports bettinguga* tegelemine võib kaasa tuua sotsiaalse isoleerituse (Benson jt., 2021). Sama leidsid ka Seifried, Krenzelok, Turner ja Brett (2009), väites, et *sports betting* halvendab enesehinnangut ning seeläbi sotsiaalset suhtlust (viidatud Benson jt., 2021 kaudu). Eestlaste jaoks ei tekita spordipanustamine sotsiaalseid probleeme erinevalt varasemalt uuritud Keenia noortest, kelle jaoks spordipanustamisega tegelemine toob kaasa suhetest eemalhoidmise.

Lisaks uuriti üleüldiselt, kas spordiennustustega tegelemine on mõjutanud negatiivselt lähedasi suhteid, põhjustades konflikte või olles sunnitud tegevust varjama. Eestlaste hulgas toodi neid negatiivseid aspekte vähe välja, 9.3% küsimusele vastanutest on varjanud spordiennustustega tegelemist ning 21.5% vastajatest on kogenud konflikte perega, mis on tekkinud spordiennustuste tõttu. Suleiman ja Aduke (2025) leidsid, et peresuhted on läinud spordipanustamise tõttu pingelisemaks ja Gitau (2018) leidis, et on tekkinud ka koduvägivalda, mis on tingitud spordiennustuste tegemisest. Eestlaste hulgas ei uuritud koduvägivalda, aga mitme küsimuse läbi jõuti tulemuseni, et eestlastel jaoks ei ole *sports bettingul* märgatavat negatiivset mõju sotsiaalsele elule ja suhetele.

Akadeemilisest aspektist leidis Avenyo jt. (2024) märkasid, et spordikihlvedude sõltuvus oli negatiivselt seotud akadeemilise edukusega. Eestlased leidsid, et spordiennustuste tegemine ei ole enamiku jaoks akadeemilist edukust mõjutanud, 3.7% vastajatest tõi välja, et on negatiivselt mõjutanud ja sama osakaal tõi välja, et on positiivselt mõjutanud. Erinevus Avenyo jt. (2024) uuringu ja selle uuringu vahel on see, et esimene uuring kasutas tudengite hindeid, et mõista *sports bettingu* akadeemilist mõju, see uuring kasutas aga vaid vastajate enda hinnangut, mistõttu ei saa olla kindel, kas see vastab tõele.

Majanduslikest tagajärgedest leiti, et eesti noorte jaoks ei mõjuta eriliselt spordipanustamine rahalist seisut. Umbes 20% vastajatest hoiab teistelt kulutustelt

panustamise tõttu kokku ning vaid 2 vastajat teevad seda tihti või peaaegu kogu aeg, teiste jaoks on see harv juhus. Suleiman ja Aduke (2025) seevastu leidsid, et 70% vastajatest on kogenud rahalisi kaotusi või võlgu spordipanustamise tõttu. Kouomoun ja Ndam (2022) ning Zambo Belinga (2003) leidsid ka, et spordipanustamisega kaasnevad võlad (viidatud Kpangba jt, 2021 kaudu).

Teine majanduslik näitaja, mida eestlaste hulgas uuriti, oli tunnetuslik- finantsiline stress, mis tuleneb *sports bettingust*. 13.1% vastajatest leidis, et on seda tundnud, mis on väike osakaal. Varasemates uuringute otseselt finantsilist stressi ei uuritud, kuid Koross (2016) leidis, et osad üliõpilased kasutavad spordipanustamisega tegelemiseks kooli jaoks eraldatud raha (viidatud Gathuru, 2021 kaudu). Selle raha kaotuse puhul on tõenäoline, et tudengitel tekib finantsiline stress. Seega läheb tulemus kokku varem uurituga, kuid jällegi on osakaal küsitluses osalejaid, kelle jaoks on finantsiline stress üks spordipanustamise tagajärgedest, väike.

Kokkuvõte

Peamised *sports bettingu* põhjused eestlaste seas on meelelahutus, rahalise võidu lootus ja fakt, et panustamine teeb spordi vaatamise huvitavamaks. Peamised *sports bettingu* tagajärjed on sellest rääkimine ja arutamine ning sõpradega spordi vaatamine, ehk sotsialiseerumine, negatiivsena märgiti ära õppimistegevuste segamine, samas nenditakse, et õppeedukust spordipanustamine ei mõjuta. Finantsiliselt olid *sports bettingu* tagajärjed minimaalsed. Eestlased, keda küsitleti, ei leidnud, et *sports bettinguga* tegelemisel oleks eriline mõju nende igapäeva elule. Erandlikud vastajad märkisid, et mõju on väga tugev, kuid suur enamus leidis, et mõju on põhimõtteliselt olematu.

Töö peamiseks piiranguks on küsimustiku täitjate ausus küsimustikule vastates ja nende kogemus *sports bettinguga*. Tegemist on tabuteemaga ning kuigi küsimustik on anonüümne, ei saa kindel olla, et vastajad olid vastates ausad, peale selle on küsimustik netipõhine ning ei saa kontrollida vastajate demograafiat, saab vaid uskuda, et andmed, mis esimese kahe küsimuse põhjal jagati, on tõesed. Teine peamine piirang on fakt, et osa vastajatest pole ise kunagi *sports bettinguga* tegelenud ning on raske mõista sellega tegelemise tõeliseid põhjuseid ja tagajärgi vaid kogedes teiste panustamist. Edasiste uuringute tegemiseks on soovitatav leida osalejad, kes tegelevad probleemse spordipanustamisega, et mõista, mil määral võib *sports bettingu* sõltuvus mõjutada noorte arengut.

Tänu sõnad

Soovin tänada juhendajat Eve Partsi, kes on kogu töö kirjutamise vältel andnud soovitusi ja aidanud tööl areneda. Lisaks soovin väga tänada kõiki, kes vastasid küsimustikule ja jagasid seda enda tuttavatega.

Causes and consequences of sports betting among Estonian youth**Abstract**

The aim of this bachelor's thesis is to identify the reasons for and consequences of sports betting among young people in Estonia. The study examined the social, economic, and academic impacts of sports betting on young people in Estonia, as well as the factors that lead young people to place financial bets on sports.

To conduct the study, an anonymous questionnaire consisting of 17 questions was developed, and responding to each question was voluntary. The questionnaire was developed using similar questionnaires from previous studies, and feedback on the initial version was received from three young Estonian men, who fit the criteria of belonging to the age group and had personal experience with sports betting. They helped create the final version of the questionnaire.

The study revealed that the consequences of sports betting among Estonians are minimal compared to previous studies that have examined other regions. Estonians' motivation to place financial bets on sports is similar to that of populations studied in previous research.

Keywords: sports betting, financial betting, Estonian youth

Viidatud allikad

1. Adjei, M. Y., & Mensah, A. (2023). The Effects of Sports Betting on the Moral Behaviours of Students in Colleges of Education in Ghana. *Journal of Education and Learning Technology*, 26–39. <https://doi.org/10.38159/jelt.2023421>
2. Akite, M., Dankyi, S. K., Oduro-Ofori, E., Ocloo, K. A., Kwarteng Amaka-Otchere, A. B., & Doe, B. (2026). Gendered motivations and behaviour in online sports betting: Perspectives from university students in Kumasi, Ghana. *SN Social Sciences*, 6(2), 69. <https://doi.org/10.1007/s43545-026-01348-1>
3. Akpansung, A. O., & Oko, E. A. (2021). *Socio-economic Impacts of Sports Betting: Evidence from North-East Senatorial District of Benue State, Nigeria*. 4.
4. Avenyo, S. J., Kwashie, N. S., & Demuyakor, J. (2024). Online sports betting in universities: Does online sports betting addictions impact the academic achievements and social relations of students? *Journal of Digital Educational Technology*, 4(1), ep2402. <https://doi.org/10.30935/jdet/14039>
5. Benson, G. N., Munayi, S., Wanjira, J., & Inyega, J. (2021). Investigating the effects of online sports betting on the perceived social wellbeing of student athletes. *International Journal of Business Ecosystem & Strategy* (2687-2293), 3(2), 62–72. <https://doi.org/10.36096/ijbes.v3i2.259>
6. Brevers, D., Vögele, C., & Billieux, J. (2022). The Evolving Landscape of Sports Betting: A Risk for Young People? A. Heinen, R. Samuel, C. Vögele, & H. Willems (Toim), *Wohlbefinden und Gesundheit im Jugendalter: Theoretische Perspektiven, empirische Befunde und Praxisansätze* (lk 363–392). Springer Fachmedien. https://doi.org/10.1007/978-3-658-35744-3_17
7. Chegere, M. J., Falco, P., Nieddu, M. G., Pandolfi, L., & Stein, M. (2025). The Magic of the Game: Experimental Evidence on Sports Betting Behavior. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 240, 107301. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2025.107301>
8. Christelle, S. (2018). *EFFECTS OF SPORTS BETTING ON YOUTH ECONOMIC DEVELOPMENT IN KALERWE TRADING CENTER IN UGANDA*.
9. Garcia, J., Pérez, L., & Suárez, M. J. (2025). Interest in Sports and Sports Betting. *Journal of Sports Economics*, 26(3), 336–352. <https://doi.org/10.1177/15270025241308846>
10. Gathuru, J. M. (2021). *SPORTS BETTING PARTICIPATION AND ITS EFFECTS ON YOUTHS' WELFARE IN KENYA*.

11. Granero, R., Jiménez-Murcia, S., del Pino-Gutiérrez, A., Mora, B., Mendoza-Valenciano, E., Baenas-Soto, I., Gómez-Peña, M., Moragas, L., Codina, E., López-González, H., Mena-Moreno, T., Mestre-Bach, G., Valero-Solís, S., Rivas, S., Agüera, Z., Vintró-Alcaraz, C., Lozano-Madrid, M., Menchón, J. M., & Fernández-Aranda, F. (2020). Gambling Phenotypes in Online Sports Betting. *Frontiers in Psychiatry, 11*. <https://doi.org/10.3389/fpsyt.2020.00482>
12. Henderson, T. J. (2025). *How High School GPA Influences Future Income: Exploring the Connection Between Education and Earnings*. Lab Manager. Salvestatud 19. aprill 2026
<https://www.labmanager.com/new-research-shows-how-students-high-school-gpa-could-affect-your-income-13484>
13. Humphreys, B. R., Nyman, J. A., & Ruseski, J. E. (2021). The Effect of Recreational Gambling on Health and Well-Being. *Eastern Economic Journal, 47*(1), 29–75.
<https://doi.org/10.1057/s41302-020-00181-5>
14. Jeffres, L. W., Bracken, C. C., Jian, G., & Casey, M. F. (2009). The Impact of Third Places on Community Quality of Life. *Applied Research in Quality of Life, 4*(4), 333–345. <https://doi.org/10.1007/s11482-009-9084-8>
15. Kpangba, B. H., Goh, T. Y. E., & Tapsoba, M. A. A. (2021). Paris sportifs et jeux d'argent en Côte d'Ivoire : aliénation juvénile et économie de la vulnérabilité. *Kasa Bya Kasa, 46*, 235-256
16. Lee, C. K., Chung, N., & Bernhard, B. J. (2013). Examining the structural relationships among gambling motivation, passion, and consequences of Internet sports betting. *Journal of Gambling Studies, 30*(4), 845–858.
17. Shen, Y. (2023). Determinants of problem sports betting among college students: Moderating roles of betting frequency and impulsive betting tendency. *BMC Psychology, 11*(1), 352. <https://doi.org/10.1186/s40359-023-01387-w>
18. Suleiman, M. S., & Aduke, F. (2025). THE SOCIO-ECONOMIC EFFECTS OF SPORTS BETTING ON YOUTH IN GASHUA, YOBE STATE. *International Journal of Financial Research and Business Development*.
<https://doi.org/10.70382/mejfrbd.v7i7.020>
19. UCR Business. (2024). *Expert insights: Rational choice theory*. University of California, Riverside.
<https://business.ucr.edu/news/2024/08/05/expert-insights-rational-choice-theor>

Lisa 1. Küsimustiku ankeet <https://forms.gle/P1RmHS7CfBk96fmm9>

Sports betting küsimustik

Küsimustik on anonüümne. Küsimustikus pole ühelegi küsimusele vastamine kohustuslik.

Selleks, et Sinu vastuseid kasutada saaks on vaja, et vastaksid kahele esimesele küsimusele.

Küsimustik on mõeldud 18-25 vanuses noortele, kes on *sports bettinguga* kokku puutunud.

Märgi oma vanus

- <18
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- >25

Kas oled kokku puutunud *sports bettinguga*?

- Jah, olen ise tegelenud
- Jah, tunnen mõnda inimest, kes tegeleb
- Olen ise tegelenud (tegelen) ja tunnen ka teisi, kes tegelevad
- Ei ole sellega kokku puutunud

Juhul, kui sa pole ise tegelenud *sports bettinguga* anna järgmistele küsimustele vastates oma arvamus tuginedes tuttavate kogemustele või oma teadmiste seoses panustamisega

Kui tihti räägid *sports bettingust* sõprade või lähedastega?

- Mitte kunagi
- Harva
- Tihti
- Peaaegu koguaeg
- Ei oska öelda

Kui sageli on *sports betting* tekitanud olukordi, kus jätab sotsiaalsetel üritustel käimata?

- Mitte kunagi
- Harva
- Tihti
- Peaaegu koguaeg
- Ei oska öelda

Kui tihti käid spordipanustamise tõttu sõpradega sporti vaatamas?

- Mitte kunagi
- Harva
- Tihti
- Peaaegu koguaeg
- Ei oska öelda

Kas oled panustanud spordile vaid seetõttu, et inimesed sinu ümber tegid seda? (sa poleks muidu seda teinud)

- Jah
- Ei
- Ei oska öelda

Kas oled varjanud, et tegeled *sports bettinguga*?

- Jah
- Ei
- Ei oska öelda

Kui sageli on *sports betting* põhjustanud vaidlusi või erimeelsusi lähedastega suheldes (sõbrad, pere)?

- Mitte kunagi
- Vahel
- Tihti
- Peaaegu koguaeg
- Ei oska öelda

Kui tihti jälgid *sports betting* tõttu tunnis või õppides sporti või võiduootusi?

- Mitte kunagi
- Vahel
- Tihti
- Peaaegu koguaeg
- Ei oska öelda

Hinda kuidas *sports betting* on sinu õppeedukust mõjutanud

- Negatiivselt
- Positiivselt
- Ei ole mõjutanud
- Ei oska öelda

Kui tihti oled jätnud *sports betting* tõttu õppimise/kodutöö tegemise pooleli?

- Mitte kunagi
- Harva
- Tihti
- Peaaegu koguaeg
- Ei oska öelda

Hinda kui tihti oled pidanud *sports betting* tõttu teistelt kulutustelt kokku hoidma

- Mitte kunagi
- Harva
- Tihti
- Peaaegu koguaeg
- Ei oska öelda

Kas oled eraldanud raha panustamiseks?

- Jah
- Ei
- Ei oska öelda

Kas oled peale panustamise kaotamist uuesti panustanud eesmärgiga raha tagasi teenida?

- Jah
- Ei
- Ei oska öelda

Kas oled tundnud panustamise tõttu finantsilist stressi?

- Jah
- Ei
- Ei oska öelda

Vali peamised põhjused *sports bettinguga* tegelemiseks

- ☐ Võimalus raha võita
- ☐ Teeb spordi jälgimise huvitavamaks
- ☐ Adrenaliin
- ☐ Eakaaslaste surve
- ☐ Meelelahutus

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Markus Königsberg

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose
“*Sports bettingu* põhjused ja tagajärjed eesti noorte seas“, mille juhendaja on Eve Parts

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi ADA kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi ADA kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Markus Königsberg

14.05.2026